

Uchwała nr 155
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 28 lipca 2023 r.
w sprawie wybranych projektów regulaminów konkursów
Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego na 2024 rok.

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688) oraz § 10 ust. 5 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwala się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie regulaminów konkursów na 2024 rok w ramach: Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033, Rządowego Programu Polski Inkubator Rzemiosła na lata 2021-2030, Rządowego Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030 oraz Rządowego Programu Wspierania Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021-2030.

§ 1

Rada Działalności Pożytku Publicznego, zwana dalej: „Radą”, z zastrzeżeniem § 2 pkt. 3.6,7,8,9,10,11,12, pozytywnie opiniuje przedstawione regulaminy: Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Rządowego Programu

Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033, Rządowego Programu Polski Inkubator Rzemiosła na lata 2021-2030, Rządowego Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030 oraz Rządowego Programu Wspierania Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021-2030.

§ 2

Jednocześnie Rada chce zwrócić uwagę na kilka kwestii, które należy kontynuować w celu wzmocnienia rozwoju organizacji obywatelskich oraz zaproponować parę zmian, które warto rozważyć w celu zapewnienia lepszej realizacji przyszłych programów grantowych przez Narodowy Instytut Wolności:

I. Program NOWEFIO 2021-2030:

1. Wprowadzenie ryczałtowego rozliczania kosztów administracyjnych jest bardzo dobrym rozwiązaniem, rozpowszechnionym w innych państwach UE. Ryczałtowe rozliczanie stanowi odbiurokratyzowanie i uproszczenie procesu rozliczania wydatków dot. projektu. Analizując raporty NIK dot. innych konkursów Rada stwierdza, że nie stanowi ono naruszenia prawa. Rozliczenie ryczałtowe nie zwalnia Oferenta z obowiązku bycia jedynym posiadaczem wskazanego rachunku bankowego oraz obowiązku prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację zadania zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.), w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Koszty adm. muszą pozostać dokumentowane i nie przekroczyć 25% dotacji. Rozwiązanie to znacząco ułatwia organizacjom rozliczanie kosztów projektowych.

2. Wprowadzenie możliwości aneksowania umowy z operatorem. W sytuacji, gdy współpraca z operatorem będzie przebiegać pomyślnie, a upłynie okres trwania konkursu, wystąpi możliwość aneksji umowy. Ułatwi to sytuację, w której operator dobrze wykonujący zadanie, spełniający

wymogi formalne oraz posiadający odpowiednie doświadczenie i tak wygrałby kolejny konkurs. Nie jest to założenie ogólnopolskie, może dotyczyć konkretnych województw.

3. Dodatkowy punkt przyznawany organizacjom zarejestrowanym w województwach Opolskim i Lubuskim ma za zadanie skłonić podmioty działające na terenie tych województw do szerszego udziału w konkursach. Według badań przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Wolności w woj. Opolskim i Lubuskim występuje najniższa liczba ofert składanych do projektu NOWEFIO w stosunku do liczby mieszkańców. Wprowadzenie dodatkowego punktu przy przyznawaniu dofinansowania w ramach programu NOWEFIO ma z założenia pobudzić tamtejsze organizacje do zgłaszania większej ilości inicjatyw obywatelskich. Zasadność wskazanego rozwiązania, zawartego w regulaminie budzi wątpliwości Rady. Przyznanie punktu dedykowane z góry podmiotom zarejestrowanym w konkretnych województwach może ograniczyć wygrane projektów z pozostałych województw. W ten sposób wartościowe inicjatywy obywatelskie mogą mieć mniejsze szanse na dofinansowanie, a tym samym na realizację. Warto również zaznaczyć, że przyznanie dodatkowego punktu może nie wpłynąć na dofinansowanie podmiotów realnie działających w woj. Opolskim i Lubuskim, a jedynie zarejestrowanym tam organizacjom, które realną działalność prowadzą w innej części kraju. Zdaniem Rady skuteczniejsze rozwiązanie stanowiłoby przyznanie dodatkowego punktu organizacjom wykazującym realne skutki działania na terenie wskazanych województw.

II. Program PROO Edycja 2024:

4. Zmiany dot. środków trwałe. Inwestycja w środki trwałe, które nie należą do Wnioskodawcy, może zostać dofinansowana pod warunkiem dysponowania przez Wnioskodawcę wieloletnim (min. 5-letnim) prawem do ich użytkowania. W przypadku realizacji remontów lub inwestycji budowlanych działania te muszą zostać zakończone, a inwestycje oddane do użytku w terminie realizacji zadania. Beneficjent powinien ubezpieczyć

zakupione z dotacji środki trwałe. Kwalifikowalne są także koszty ubezpieczenia sprzętu/materiałów/wyposażenia zakupionego z dotacji. Zdaniem Rady wskazane rozwiązanie może wspomóc organizację w skutecznej realizacji celów statutowych.

5. Działanie organizacji związane z działalnością instytucjonalną i misyjną musi być zaplanowane i udokumentowane; jednak, aby uzyskać dotacje wystarczy spełniać kryteria dot. działalności instytucjonalnej. Rada wyraża przekonanie, że to korzystna zmiana z punktu widzenia skutecznego realizowania działań statutowych organizacji np. zakupu lokalu przeznaczonego do prowadzenia działalności.

6. W regulaminie nieprzejrzyście ujęto kwestię kosztów niekwalifikowanych. Nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zatrudnionych w ramach zadania z wyłączeniem nagród wynikających z regulaminów wynagradzania lub innych dokumentów wewnętrznych. Wnioskodawcy mimo wykreślenia z katalogu kosztów niekwalifikowanych wciąż widnieją w regulaminie, co stanowi prawdopodobnie omyłkę techniczną.

7. Rada rekomenduje likwidację Priorytetu 1b. Celem wskazanego Priorytetu jest zwiększenie aktywności w zakresie realizacji projektów międzynarodowych oraz sięgania po środki w ramach programów wdrażanych przez instytucje zagraniczne, w tym między innymi Komisję Europejską i jej agencje. Niska popularność konkursów wynika z faktu, iż ogłaszane są one raz do roku, zanim ogłoszone zostają konkursy europejskie. W ten sposób występuje bardzo mała liczba napływających wniosków. Rada rekomenduje rozwój innego programu lub programów, nakierowanych na rozwój międzynarodowy polskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

8. Zdaniem Rady, katalog kosztów kwalifikowanych, standardów oceny i przygotowania ekspertów oceniających w Priorytecie 5 wymaga prac, uszczegółowienia, uspoźnienia i przedłożenia jednoznacznej wykładni oceny wniosków. W chwili obecnej brak jest jednoznacznych i spójnych standardów oraz praktyki oceny wniosków w tym priorytecie, co może

skutkować uznaniowym przyznawaniu środków w ramach omawianego priorytetu.

III. Program ROHiS 2024

9. Rada rekomenduje zmiany w regulaminie dotyczące wprowadzenia przejrzystego nazewnictwa, określającego metody rozliczanie dotacji. Jak wskazuje praktyka poprzednich edycji Programu ROHiS, wiele nieporozumień i komplikacji stwarzało samo rozumienie pojęcia „rozliczania przez rezultaty”. Zastąpienie szeroko rozumianego „rozliczania przez rezultaty” metodą ryczałtowego rozliczania kosztów w rozumieniu dokumentów Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. usprawniłoby współpracę na linii oferent-donator. Decyzja co do metody rozliczania dotacji stanowi kluczowy element Regulaminu, determinując zarówno proces tworzenia oferty i jej oceny, realizacji zadań. Kierunkuje także interpretację zapisów samego regulaminu.

10. Zdaniem Rady dla rozwoju ruchu harcerskiego i skautowego w Polsce niezbędna jest systematyczna rewaloryzacja kwoty konkursu o wskaźnik inflacji. Program ROHiS został przyjęty Uchwałą Rady Ministrów w 2018 roku. Od tego czasu nastąpiło zmniejszenie wartości nabywczej pieniądza.

11. Rada opiniuje za zmianą zapisu ze str. 11 Regulaminu dot. inwestycji w środki trwałe, które nie należą do organizacji. Według aktualnego brzmienia Regulaminu środki te mogą zostać dofinansowane pod warunkiem dysponowania wieloletnim prawem (min. 5 lat) ich użytkowania. Nie zostało wprost ujęte, że w świetle prawa dofinansowaniu podlega również dysponowanie prawem użytkowania na czas nieokreślony. Nieprzejrzystość sformułowania może powodować błędy w interpretacji Oferenta. Rada proponuje wprowadzić do zapisu umowy na czas nieokreślony, tak aby nie budziło to wątpliwości, że taka forma prawna także daje możliwość inwestycji.

IV. Uwagi dot. wszystkich Programów

12. W związku z pojawieniem się w Regulaminach Konkursów młodzieży jako wyszczególnionej grupy adresatów finansowanych zadań, Rada rekomenduje by definicja młodzieży występująca w Słownikach pojęć poszczególnych Regulaminów była możliwie ujednolicana, m.in. w zakresie wskazania tożsamego przedziału wiekowego. Rozwiązanie takie w ocenie Rady uczyni Regulaminy Konkursów bardziej czytelnymi dla Oferentów oraz usprawni proces realizacji zadań przez Beneficjentów.

§ 3

Przygotowanie merytoryczne uchwały: Andrzej Strojny - ekspert, Piotr Palutkiewicz, Tomasz Kujaczyński, Jan Walczuk.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.